

ПОСТАНОВА

Верховної Ради України

Про схвалення Рекомендацій парламентських слухань на тему:
"Доступність та якість загальної середньої освіти:
стан і шляхи поліпшення"

Верховна Рада України постановляє :

1. Схвалити Рекомендації парламентських слухань на тему: "Доступність та якість загальної середньої освіти: стан і шляхи поліпшення" (далі – Рекомендації парламентських слухань), що додаються.

2. Кабінету Міністрів України до 1 грудня 2014 року проінформувати Верховну Раду України про стан реалізації Рекомендацій парламентських слухань, схвалених цією Постановою.

3. Апарату Верховної Ради України разом із Комітетом Верховної Ради України з питань освіти і науки забезпечити в установленому порядку видання збірки матеріалів за результатами парламентських слухань на тему: "Доступність та якість загальної середньої освіти: стан і шляхи поліпшення".

4. Контроль за виконанням цієї Постанови покласти на Комітет Верховної Ради України з питань науки і освіти.

5. Ця Постанова набирає чинності з дня її прийняття.

Голова Верховної Ради
України

2

м. Київ
• 5 червня 2014 року
№ 1327-VII

О.ТУРЧИНОВ

Київська міська державна
адміністрація
17.06.2014 № 14352

СХВАЛЕНО
Постановою Верховної Ради України
від 5 червня 2014 року
№ 1327-VII

РЕКОМЕНДАЦІЇ
парламентських слухань на тему:
"Доступність та якість загальної середньої освіти:
стан і шляхи поліпшення"

Учасники парламентських слухань на тему: "Доступність та якість загальної середньої освіти: стан і шляхи поліпшення", що відбулися 23 жовтня 2013 року, розглянувши питання щодо сучасного стану та перспектив розвитку освіти в Україні, подальшого підвищення її доступності і якості, відзначають таке.

На виконання Конституції України, законів України "Про освіту", "Про дошкільну освіту", "Про загальну середню освіту", "Про позашкільну освіту", "Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві", указів Президента України від 2 червня 1998 року № 580 "Про заходи щодо поліпшення функціонування та розвитку загальної середньої освіти", від 4 липня 2005 року № 1013/2005 "Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні", від 30 вересня 2010 року № 926/2010 "Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні", від 25 червня 2013 року № 344/2013 "Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року" вживалися заходи, спрямовані на підвищення якості й конкурентоспроможності освіти, збільшення видатків на централізовані програми для придбання шкільних автобусів, закупівлю навчальних комп'ютерних комплексів, друк підручників, а також на затвердження нових державних стандартів загальної середньої освіти, навчальних планів і програм.

За час після відновлення незалежності України закладено основи законодавчого та нормативного регулювання загальної середньої освіти, що сприяло її становленню і розвитку, а також удосконаленню мережі навчальних закладів різних типів.

Разом з тим, учасники парламентських слухань наголошують, що на якість загальної середньої освіти істотно впливають соціальні, економічні, культурні, мотиваційні, демографічні та інші чинники.

Зокрема, навчально-матеріальна база частини шкіл є недостатньою для успішної реалізації всіх вимог, передбачених освітніми стандартами: шкільні навчальні кабінети оснащені дидактичними засобами та обладнанням лише на чверть, майже відсутня індустрія з виготовлення навчальних приладів і шкільного обладнання; близько 200 шкільних будівель перебувають в аварійному стані, більше 1600 потребують капітального ремонту; менше половини загальноосвітніх навчальних закладів забезпечені спортивними майданчиками з необхідним обладнанням, у кожній десятій школі немає спортивного залу, критичним є стан доріг у сільській місцевості.

Брак комп'ютерної техніки та програмних засобів навчання, відсутність доступу до мережі Інтернет у школах стають на заваді підвищення інформаційно-технологічної культури як учнів, так і педагогічних працівників.

З огляду на наявність низки проблем щодо реального запровадження інклюзивної освіти для дітей з особливими освітніми потребами необхідно забезпечити: право вибору особами з інвалідністю різних типів навчальних закладів і форм навчання; поступову трансформацію шкіл-інтернатів у заклади інноваційного типу; сприяння розширенню мережі навчально-реабілітаційних центрів, які надаватимуть дітям з особливими освітніми потребами та їхнім батькам психолого-педагогічну допомогу.

Системними є проблеми добору, підготовки та створення умов для ефективної роботи педагогів: зростає частка педагогічних працівників пенсійного віку, існує значна гендерна нерівність, критично знижується престижність педагогічної праці, що пов'язано у тому числі з недостатнім рівнем оплати праці, соціального захисту педагогів тощо.

Набуло системного характеру недотримання вимог законодавства про освіту в частині фінансування системи освіти, зокрема статті 61 Закону України "Про освіту".

З метою забезпечення на практиці громадянам рівного доступу до освіти, підвищення її якості та посилення ролі в духовному, економічному, соціальному, інноваційному розвитку суспільства і держави учасники парламентських слухань **р е к о м е н д у ю т ь :**

1. Верховній Раді України:

- 1) розробити нову редакцію Закону України "Про освіту";
- 2) прискорити розгляд і прийняття законопроектів щодо:

відновлення державних гарантій педагогічним працівникам щодо оплати праці, передбачених статтею 57 Закону України "Про освіту" (реєстр. № 2861);

підвищення розміру щорічної грошової винагороди педагогічним працівникам за сумлінну працю, зразкове виконання службових обов'язків (реєстр. № 2413);

зменшення наповнюваності класів у загальноосвітніх навчальних закладах, розташованих у сільській місцевості, з п'яти до трьох учнів (реєстр. № 0906, № 2768);

організації інклюзивного навчання (реєстр. № 2878);

запровадження інклюзивної дошкільної освіти (реєстр. № 2348a);

спрямування коштів державного фонду регіонального розвитку на будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт будівель загальноосвітніх шкіл, дошкільних навчальних закладів, закладів позашкільної освіти, спортивних майданчиків (реєстр. № 2157a);

передбачення в достатньому обсязі під час внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2014 рік" в Державному бюджеті України на 2014 рік та наступні роки коштів на фінансування державних програм у галузі освіти;

підвищення соціальних гарантій педагогічним працівникам, зокрема тим, які працюють у сільській місцевості (пільгове забезпечення житлом, надання пільгових кредитів, збільшення матеріальної допомоги молодим спеціалістам, підвищення пенсійного забезпечення, усунення обмежень на реалізацію державних гарантій щодо користування житлом з опаленням та освітленням);

фінансування позашкільної освіти (реєстр. № 2490);

внесення змін до Бюджетного кодексу України стосовно здійснення видатків на дошкільну і позашкільну освіту, загальноосвітні спеціалізовані школи-інтернати та пришкільні інтернати, фінансування реабілітаційних центрів;

безоплатного перевезення до місця навчання і додому дітей та педагогічних працівників у сільській місцевості (реєстр. № 2243);

передбачення у законопроекті про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2014 рік" в Державному бюджеті України на 2014 рік та наступні роки коштів в обсязі відповідно до статті 61 Закону України "Про освіту" для забезпечення оплати праці педагогічних та науково-педагогічних працівників відповідно до статті 57 Закону України "Про освіту", створення необхідних умов для організації навчально-виховного процесу;

врегулювання питання щодо навчання і виховання у дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладах дітей, батьки яких відмовилися робити обов'язкові щеплення своїм дітям.

2. Кабінету Міністрів України:

1) забезпечити виконання Указу Президента України від 30 вересня 2010 року № 926 "Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні", постанов Кабінету Міністрів України від 16 січня 2003 року № 31 "Про затвердження Державної цільової програми "Шкільний автобус", від 19 вересня 2007 року № 1158 "Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року";

2) забезпечити ліквідацію розриву між розмірами базового тарифного розряду Єдиної тарифної сітки і мінімальної заробітної плати, установити розмір посадового окладу працівника I тарифного розряду Єдиної тарифної сітки на рівні мінімальної заробітної плати з відповідним перерахунком розміру посадових окладів і ставок заробітної плати за всіма тарифними розрядами;

3) спростити процедури казначейського обслуговування закладів освітньої сфери та порядку реєстрації фінансових зобов'язань в органах Державної казначейської служби, забезпечивши відповідність строків проходження платіжних документів розпорядників коштів після їх перевірки нормативним строкам, установленим у системі банківського обслуговування клієнтів;

4) організувати розроблення та запровадження нового механізму відбору, видання та забезпечення підручниками загальноосвітніх навчальних закладів, передбачивши істотне розширення їхніх прав стосовно вибору підручників, вжити заходів щодо своєчасного виділення коштів для авансування видання підручників;

5) сприяти створенню надійної інноваційної індустрії розроблення і виробництва сучасних засобів навчання, запровадженню пільгового оподаткування підприємств, що випускають технічні засоби навчання;

6) удосконалити систему роботи з обдарованою молоддю;

7) забезпечити децентралізацію і дебіюрократизацію управління системою загальної середньої освіти, запровадження принципу відкритості у процесі розроблення та прийняття нормативно-правових актів, їх громадську експертизу та апробацію на стадії проектів документів, а також реалізацію права педагогічних працівників на академічні свободи;

8) розробити більш ефективну систему оплати праці педагогів, передбачити виплату преміальних за якісні показники діяльності вчителів і викладачів у розмірі не менше третини посадового окладу педагогічного працівника;

9) розробити і запровадити механізми забезпечення житлом педагогічних і науково-педагогічних працівників, використовуючи при цьому різні способи отримання житла: безоплатне надання квартир, виділення безвідсоткових та інших пільгових кредитів на придбання житла, фінансування будівництва житла за схемою "п'ятдесят на п'ятдесят" тощо. Щороку надавати педагогам не менше 2 тисяч квартир;

10) вивчити питання щодо створення міжрайонних комунальних підприємств, що забезпечуватимуть навчальні заклади продуктами харчування та готовими гарячими обідами, із звільненням їх від проведення тендерних процедур;

11) внести зміни до пункту 14 Постанови Кабінету Міністрів України від 28 травня 2008 року № 530 "Деякі питання соціального захисту окремих категорій громадян", яким обмежено права педагогічних працівників, які працюють у сільській місцевості і селищах міського типу, на зниження плати за користування житлом та плати за комунальні послуги;

12) активно підтримувати молодих педагогів, інших педагогічних працівників, які мешкають у сільській місцевості, у тому числі щодо виділення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва;

13) підготувати та подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо:

внесення змін до глави 14 Бюджетного кодексу України про вдосконалення фінансування дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти;

внесення змін до Закону України "Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти" та інших нормативно-правових актів стосовно спрощення проведення тендерних процедур закупівель продуктів харчування для закладів освіти, пально-мастильних матеріалів для транспортних засобів, що здійснюють перевезення учнів та педагогічних працівників на навчання, роботу і додому, а також послуг їдалень, постачання електроенергії, природного газу, водяної пари і гарячої води, централізованого водовідведення та інших послуг, необхідних для потреб навчальних закладів;

внесення змін до Податкового кодексу України щодо звільнення дитячих оздоровчих таборів від плати за землю;

внесення змін до нормативно-правових актів стосовно підвищення соціально-правового статусу педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів (збільшення тривалості відпустки, зменшення педагогічного навантаження до 20 годин), наближення його до статусу педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів;

встановлення пенсійного забезпечення педагогічних працівників на рівні не нижче 80 відсотків від середнього заробітку;

14) внести зміни до таких нормативно-правових актів:

Державної цільової соціальної програми "Шкільний автобус" щодо виділення коштів на утримання, зберігання та капітальний ремонт транспортних засобів, що забезпечують перевезення учнів, дітей та педагогічних працівників до місця навчання, роботи і додому, забезпечити перевезення учнів віддалених шкіл, розміщених у важкодоступних гірських населених пунктах мікроавтобусами підвищеної прохідності;

Переліку закладів і установ освіти, охорони здоров'я та соціального захисту і посад, робота на яких дає право на пенсію за вислугу років, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 4 листопада 1993 року № 909 "Про перелік закладів і установ освіти, охорони здоров'я та соціального захисту і посад, робота на яких дає право на пенсію за вислугу років" щодо включення до нього посад інструкторів з фізкультури дошкільних навчальних закладів, культорганізаторів;

Постанови Кабінету Міністрів України від 8 грудня 2010 року № 1149 "Деякі питання розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів" щодо передбачення в місцевих бюджетах видатків на капітальний ремонт по кожній адміністративно-територіальній одиниці залежно від існуючого фонду будівель і споруд навчальних закладів, збільшення коефіцієнта при визначенні видатків на утримання шкіл з малою чисельністю учнів;

нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах, затверджених Наказом Міністерства освіти і науки України від 20 лютого 2002 року № 128, визначивши необхідну кількість учнів у класі для його поділу: не менше 16 учнів для навчальних закладів у сільській місцевості та 23 учнів для навчальних закладів, розташованих у містах, а також

поділу класу при вивченні профільних предметів на групи чисельністю від п'яти учнів;

15) прийняти рішення про забезпечення кожного навчального закладу медичним персоналом відповідно до встановлених нормативів;

16) визначити відповідно до закону умови оплати праці працівників відділів (управлінь) освіти районних державних адміністрацій (міських виконавчих комітетів) та розробити типовий штатний розклад відділу (управління) освіти;

17) удосконалити формулу розрахунку міжбюджетних трансфертів для забезпечення реальних видатків, необхідних для утримання і розвитку загальноосвітніх навчальних закладів;

18) удосконалити механізми фінансування закладів освіти у структурі освітнього округу та оплати праці керівників і педагогічних працівників опорних навчальних закладів;

19) вивчити питання щодо розроблення та затвердження державної цільової програми "Шкільна бібліотека";

20) сприяти наданню державної підтримки розвитку дистанційного навчання, розповсюдженню електронного підручника, забезпеченню широкосмугового доступу кожної школи, у тому числі в сільській місцевості, до Інтернету, впровадженню моделі навчання "Один учень – один комп'ютер";

21) розробити та затвердити нові типові штатні нормативи районних (міських) методичних кабінетів (центрів).

3. Міністерству освіти і науки України:

1) розробити відповідні нормативно-правові акти щодо запровадження інклюзивної освіти у дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах, включення посади асистента-вихователя інклюзивної групи до штатного розкладу навчальних закладів, розробити та впровадити критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами у системі загальної середньої освіти;

2) передбачити в інваріативній складовій типових навчальних планів окремої навчальної години для запровадження предметів духовно-морального спрямування;

3) забезпечити реалізацію навчальними закладами принципів громадсько-державного управління, посилити роль педагогічних і піклувальних рад;

4) переглянути співвідношення між інваріантною та варіативною складовими навчальних планів основної школи у межах гранично допустимого навантаження;

5) розширити можливості використання в системі загальної середньої освіти різноманітних, у тому числі авторських, навчальних програм, розроблених відповідно до державних стандартів освіти;

6) з урахуванням пропозицій Міністерства молоді та спорту України, Національної експертної комісії України з питань захисту суспільної моралі, експертним середовищем розробити додаткові заходи для посилення національно-патріотичного характеру освіти та виховання, передбачивши використання у виховній роботі з учнями кращих традицій та звичаїв Українського народу;

7) забезпечити своєчасне видання навчальних програм з мов та літератур національних меншин, підручників для загальноосвітніх навчальних закладів з мов національних меншин, що передбачені інваріантною складовою навчальних планів (болгарської, гагаузької, івриту, новогрецької, словацької), які не були видані в попередні роки; у подальшому своєчасно оголошувати конкурс на створення таких підручників;

8) запровадити всеукраїнські олімпіади з мов і літератур національних меншин за аналогією з олімпіадою з російської мови та літератури;

9) з урахуванням пропозицій Національної академії педагогічних наук України розробити нормативне та навчально-методичне забезпечення реалізації Концепції профільного навчання у старшій школі;

10) подати пропозиції до нової редакції Закону України "Про освіту".

4. Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям, районним державним адміністраціям, органам місцевого самоврядування:

1) вжити заходів щодо забезпечення доступності дошкільної і загальної середньої освіти шляхом збереження та розвитку мережі навчальних закладів;

2) переглянути та, у разі потреби, доповнити регіональні інвестиційні програми будівництва і реконструкції недобудованих та фізично зношених приміщень навчальних закладів у сільській місцевості, утримання автопарку шкільних автобусів;

3) при формуванні місцевих бюджетів на 2014 рік та наступні роки передбачати видатки на фінансування регіональних програм розвитку загальної середньої освіти, придбання шкільних автобусів для перевезення учнів і педагогічних працівників у сільській місцевості та малих монофункціональних містах, селищах (зокрема шахтарських), які проживають за межею пішохідної доступності, до місць навчання, роботи і назад додому, комп'ютеризацію загальноосвітніх навчальних закладів та стовідсоткове підключення шкіл до мережі Інтернет; періодичне оновлення комп'ютерної техніки та її ефективну експлуатацію. Зобов'язати виконавчі комітети місцевих рад, місцеві державні адміністрації щороку виділяти на це необхідні кошти;

4) при формуванні місцевих бюджетів на 2014 рік та наступні роки передбачати кошти на фінансування гурткової роботи в позашкільних навчальних закладах на базі малокомплектних загальноосвітніх шкіл відповідно до Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11 серпня 2004 року № 651;

5) вжити заходів щодо недопущення перевищення граничної чисельності учнів та вихованців у навчальних закладах, зокрема в дошкільних навчальних закладах та перших класах загальноосвітніх навчальних закладів;

6) налагодити взаємодію з органами внутрішніх справ щодо ефективної профілактики із застосуванням відновних практик для запобігання конфліктам та іншим негативним проявам учнів загальноосвітніх навчальних закладів;

7) забезпечити належне технічне обслуговування та модернізацію технологічного обладнання харчових блоків загальноосвітніх та дошкільних навчальних закладів, вжити заходів щодо забезпечення учнів навчальних закладів харчуванням та безперебійного постачання якісних харчових продуктів;

8) здійснювати контроль за роботою харчоблоків, організацією харчування, дотриманням температурного режиму у приміщеннях, фізичним вихованням, раціональним режимом навчально-виховної діяльності та навчально-виховного навантаження, виконанням санітарно-гігієнічного та протиепідеміологічного режиму в навчальних закладах;

9) забезпечити перехід усіх загальноосвітніх навчальних закладів на однозмінний режим роботи;

10) вжити заходів щодо забезпечення загальноосвітніх навчальних закладів медичними кабінетами з сучасним обладнанням з метою створення безпечних умов перебування дітей у школі та організації проходження профілактичних медичних оглядів на базі освітніх закладів;

11) забезпечувати проведення заходів щодо гігієнічного виховання та формування у дітей навичок здорового способу життя, своєчасну госпіталізацію дітей з підозрою та хворих на інфекційні хвороби, надання їм якісної медичної допомоги.

5. Національній академії педагогічних наук України:

1) подати пропозиції до нової редакції Закону України "Про освіту" щодо запровадження профільного навчання у старшій школі;

2) розробити науково-методичне забезпечення впровадження інклюзивного навчання у дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах.